

Buđenje blaga koje spava stoljećima

Autor: [Portal Jutarnji.hr](http://Portal.Jutarnji.hr)

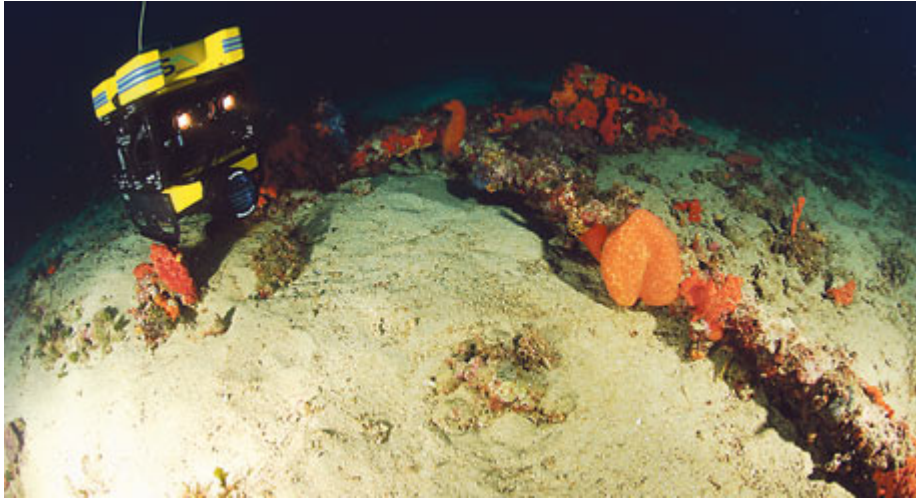
Objavljeno: 15.10.2009

ZAGREB - Kad se male ruke slože, sve se može, i to u samo nekoliko dana - zaključuju sudionici prve Međunarodne interdisciplinarnе radionice podvodne robotike i njezinih primjena u području biologije i arheologije mora, koja je završila prije dva dana.

U osam dana trajanja radionice arheolozima, inženjerima i biologima, predavanja na Murteru i Kornatima držali su ugledni profesori iz Hrvatske i inozemstva, no u najvažnijem dijelu njihova druženja arheolozi i biolozi ‘upoznavali’ su se s ronilicama.

Ti mali podvodni roboti s kamerama nalik su na mini-podmornice i otkrivaju jedan novi svijet jer mogu zaroniti tamo gdje čovjek ili ne može, ili može tek vrlo rijetko. Njima upravljaju robotičari s FER-a, u prvom redu mladi inženjer Matko Barišić, koji ronilice poznaje, kako bi se reklo, u dušu, a preuzeo je i organizacijski odbor Radionice.

Ideja Radionice možda je bila tek demonstracija rada s ronilicama, ali i biolozi i arheolozi došli su do neočekivanih otkrića. Pronašli su prelijepе koralje gorgonije na nevjerojatnoj dubini i istražili brod kod otočića Bisaga za kojega znaju još od ‘70-ih te pronašli još dva antička u uvali Kosirina na Murteru.

Biolog Mosor Prvan, inače dopredsjednik organizacijskog odbora, objašnjava da su sasvim neočekivano pronašli koralje gorgonije na dubini od 70 metara, budući da se smatralo da ih u našem moru na toj dubini nema.

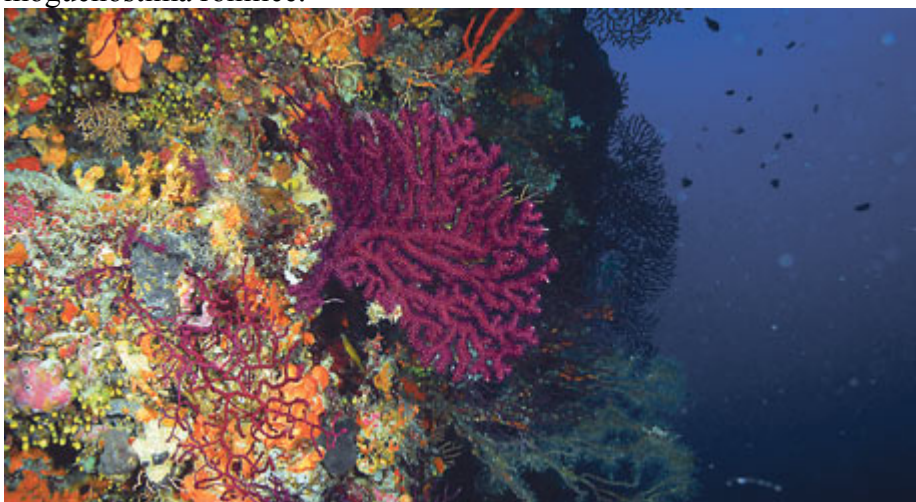
Dragocjeni koralji u penziji

- Silvija Kipson, uz doktora Petra Krušića, bila je voditeljica sekcije biologa na Radionici, a kako ona radi na doktoratu o gorgonijama ronili smo na lokaciji Mana gdje se zna da ih ima. Ispostavilo se da koralji na toj lokaciji rastu još dublje - opisuje Prvan.

Dragocjeni koralji gorgonije predstavljaju najljepše ronilačke lokacije na Mediteranu i rastu tek centimetar godišnje, a ovi pronađeni po svojoj su starosti već odavno u “penziji”.

Pripreme za opasne zarone

- Gorgonije su vrlo važno stanište za mnoge druge vrste, primjerice tamo svoja jaja odlažu morske mačke. Ovi su koralji vrlo osjetljivi i na najmanju promjenu temperature, ugroženi su, a stradaju i od povlačenja ribarskih mreža - pojasnio je Prvan, oduševljen otkrivenim i mogućnostima ronilice.

Naime, malo je biologa ili arheologa, koji su pripremljeni na opasne zarone preko 40 metara dubine, a svako ronjenje na 60 metara i dublje zahtijeva dekompresijski zaron (zaron traje sat vremena, izron punih pet).

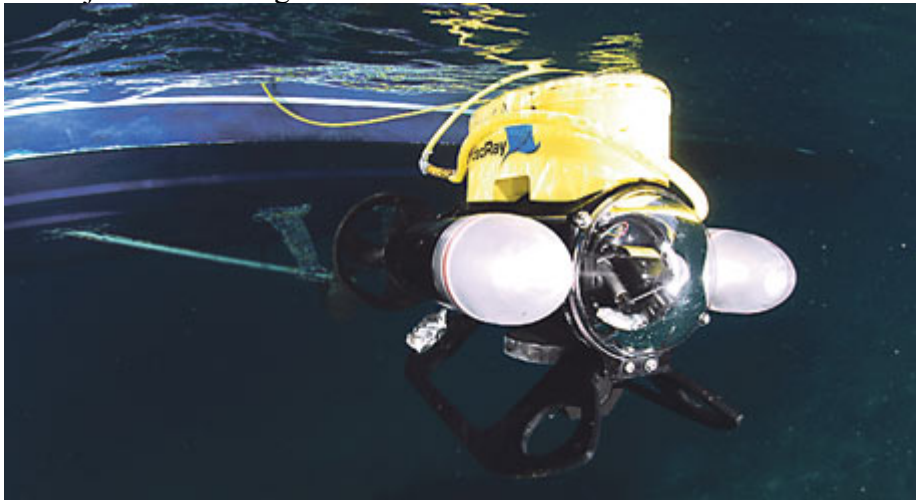
- Dogodine namjeravamo ronilicom istražiti dubine od 150 metara i dublje, što se do sada u Hrvatskoj nije radilo - najavljuje biolog Mosor Prvan.

Ništa manje nije oduševljena ni Irena Radić Rossi, arheologinja i konzervatorska savjetnica Sveučilišta u Zadru, kojoj je ovo bila prva suradnja s malim podvodnim robotima.

Istraživanje nakon pljački

- Cijeli projekt je odličan, jer konačno počinjemo koristiti ono što nam je nadohvat ruke, a korist je uzajamna - utvrdila je Radić Rossi te pojasnila otkrića s održane radionice.

- Lokalna uprava Kornata jako je zainteresirana za istraživanje svoje podmorske kulturne baštine, a za brod iz 16. stoljeća kod otočića Bisaga, vjerojatno teretni, zna se još od '70-ih. Od tada je ta lokacija pljačkana, no, ovo je prvi put da smo je mi istražili te smo dokumentirali tri velika željezna sidra, sedam željeznih topova, ostatke drvene građe te sitnog materijala iz brodskog tereta.

Za brod se prije vjerovalo da je bio kineski, a prevezio je porculanske posudice i keramičke lulice, no, sada se vjeruje da je otomanski - rekla je Radić Rossi.

Još dva broda koji u podmorju kod rta Kosirina na Murteru "spavaju" od antičkih vremena do neki su dan bili tek urbana legenda, no, tim arheologa s Radionice uz pomoć ronilice otkrio je prvo jedan lokalitet, a potom i drugi.

- I Kosirina je već desetljećima pljačkana, no, niti jedan od tih lokaliteta još nije dokumentiran - dodaje Radić Rossi.

Novac za važan projekt osigurala Europska Unija

Projekt ove Radionice na kojoj je sudjelovalo 50-ak ljudi, financijski je podržala Europska Unija i osigurala održavanje radionica 2010. i 2011. godine, a u okviru šireg projekta CURE (Developing the Croatian Underwater Robotics Research potential).

Sljedeće se godine planira uključiti i modul vojne te civilne sigurnosti, te još kasnije i brodogradnja, građevinarstvo te graditelji vodenih platformi.

Nastala je suradnjom znanstveno-istraživačke udruge CEPOST (Centar za podvodne sustave i

tehnologije), Sveučilišta u Zagrebu te Zadru i FER-a čiji je profesor Zoran Vukić prije par godina osnovao laboratorij za podvodne sustave i tehnologije, odnosno “ferovci” su bili prepoznali potencijal i važnost tih podvodnih “roboti”.